

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Reserviläisliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Reserviläisliitto on yli 50 000 jäsenen muodostama keskusjärjestö. Liiton tehtävänä on toimia jäsenyhdistystensä aatteellisena ja toiminnallisena yhdyssiteenä valtakunnan turvallisuutta edistävää toimintaa tukien.

Reserviläisliitto ry antaa asiasta lausunnon, joka on lähes saman sisältöinen kuin Suomen Reserviupseeriliiton ja Nylands Brigads Gillen lausunnot.

Hallituksen esitysluonnoksessa on ehdotettu muutettavaksi mm. tuloverolain (TVL) lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä. Reserviläisliitto keskittyy lausunnossaan tuloverolain lahjoitusvähennykseen kaavailtuihin muutoksiin.

1 Vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko

Hallituksen esitysluonnoksessa laajennettaisiin vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa. Lahjoitusvähennys laajennettaisiin lahjoituksiin nuoriso-, kulttuuri-, liikunta-, urheilu- ja tietyt ehdot täyttäviin lapsijärjestöihin vuodesta 2026 alkaen. RES esittää, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa tulisi edelleen laajentaa myös maanpuolustusjärjestöihin.

Suomen ja koko Euroopan turvallisuuspoliittinen ilmapiiri on kiristynyt huomattavasti Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainassa helmikuussa 2022. Valtioneuvosto on hallitusohjelmassaan linjannut, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpinä päämäärinä on mm. turvata

Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi.

Lisäksi valtioneuvosto hyväksyi 16.1.2025 periaatepäätöksen yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi. Puolustusministeriön turvallisuuskomitea on turvallisuusstrategiassa korostanut reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen tärkeyttä Suomen puolustuskyvyn ylläpitäjänä ja vahvistajana. Turvallisuusstrategiassa reserviläis- ja maanpuolustusjärjestöjen on katsottu tukevan Suomen puolustuskykyä ja vahvistavan maanpuolustustahtoa. Lisäksi järjestöt on turvallisuusstrategiassa tunnustettu tärkeiksi kokonaisturvallisuustoimijoiksi osana muuta kansalaisyhteiskuntaa. Maanpuolustusjärjestöjen rooli osana kokonaisturvallisuuttamme tulee vahvistumaan tulevina vuosina.

Puolustusministeriö asetti myös vuoden 2023 lopussa työryhmän, jonka tehtävänä oli tehdä esitys vapaaehtoisen maanpuolustuksen tavoitetilaksi vuonna 2030. Työryhmän raportissa linjattiin, että tavoitetilassa vapaaehtoiset maanpuolustusjärjestöt ovat kiinteä osa yhteiskuntaa ja kokonaismaanpuolustusta. Raportin esittelemissä vaihtoehdoissa vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseksi on myös tunnistettu tarve hyödyntää maanpuolustusjärjestöjä entistä laajemmin kokonaismaanpuolustuksessa.

Sekä puolustusministeriö että valtioneuvosto laajemminkin näkevät maanpuolustusjärjestöjen olevan tärkeä osa Suomen puolustuskykyä ja kokonaismaanpuolustusta. Maanpuolustusjärjestöjen tärkeä rooli onkin tunnistettu laajasti esimerkiksi puolustusministeriön eri julkaisuissa. Nykyisessä turvallisuuspoliittisessa ilmapiirissä olisikin tärkeää kannustaa yksityisiä tahoja tukemaan maanpuolustusjärjestöjen toimintaa. Vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukon laajentaminen maanpuolustusjärjestöihin tukisikin järjestöjen toiminnallisuutta kasvattamalla maanpuolustustarkoitukseen tehtävien lahjoitusten määrää. Järjestöjen toiminnallisuuden parantaminen puolestaan vahvistaisi Suomen maanpuolustusta.

Suomalaisten maanpuolustustahto on hyvin korkealla tasolla. Tämä viestii siitä, että Suomessa on laaja joukko mahdollisia lahjoituksenantajia, jotka eivät kuitenkaan vielä tee lahjoituksia maanpuolustusjärjestöille. Maanpuolustustarkoitukseen tehtävien lahjoitusten nykyistä määrää on vaikea arvioida, sillä Suomessa ei ole julkaistu tilastoja lahjoitusten määrästä. Yksityiset yritykset ja yksityishenkilöt ovat kuitenkin vuosien varrella lahjoittaneet kymmeniä miljoonia euroja esimerkiksi humanitaariseen apuun Ukrainaan. Käytännössä suomalaisilla siis näyttäisi olevan halukkuutta tukea maanpuolustusta lahjoituksin.

Tämä halukkuus tulisikin kanavoida tehokkaasti maanpuolustusjärjestöille. Maanpuolustusjärjestöt ovat riippumattomia ja luotettavia tahoja, joiden toimintaa tulisi tukea entistä enemmän. Vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukon laajentaminen maanpuolustusjärjestöihin kannustaisi yksityisiä tahoja tekemään lahjoituksia maanpuolustuksen hyväksi. Kyseinen kehityskulku olisi toivottavaa myös valtion näkökulmasta ottaen huomioon tarpeet maanpuolustuksen

vahvistamiseksi sekä sen rahoituksen monipuolistamiseksi. Yksityisen rahoituksen kasvattaminen olisi suotavaa, sillä Suomi on sitoutunut vahvistamaan maanpuolustuskyykyään lähitulevaisuudessa ja valtion tulisi tukea rahoituskanavien monipuolistamista.

Lahjoitusvähennyksen laajentaminen maanpuolustustarkoitukseen tehtäviin lahjoituksiin olisi perusteltua myös lahjoitusvähennyksen syntyperän näkökulmasta. Lahjoitusvähennys lisättiin tulo- ja omaisuusverolakiin (306/1924) alkuperäisessä muodossaan vuonna 1937. Hallituksen esityksessä (HE 31/1937 vp) on lausuttu, että eräät teollisuuden harjoittajat olivat ilmoittaneet halukkuudestaan tehdä lahjoituksia valtiolle ilmatorjunnan ja kaasusuojelun järjestämiseksi teollisuusalueillaan yhteistoiminnassa puolustuslaitoksen (nyk. puolustusvoimat) kanssa, joka puolestaan piti tällaista järjestelyä erittäin suotavana ja tarpeellisena. Teollisuuden harjoittajat toivoivat kuitenkin, että heidät vapautettaisiin tuloverosta maanpuolustuksen hyväksi tehtyjen lahjoitusten määrän osalta.

Hallitus säätikin valtionvarainministeriön hyväksymään tarkoitukseen tehtyjen lahjoitusten suuruudesta tulojen vähennysoikeudesta yksityisille tahoille. Yksi valtionvarainministeriön hyväksymistä tarkoituksista oli lahjoitukset maanpuolustuksen hyväksi. Näin ollen lahjoitusvähennyksen alkuperäinen tarkoitus sekä tarve lahjoitusvähennyksen säätämiseksi juontuvat alun perin maanpuolustustarkoitukseen tehdyistä lahjoituksista. Ottaen huomioon edellä mainitun sekä nykyisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen ilmapiirin, vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukon laajentaminen maanpuolustusjärjestöihin olisi suotavaa. Ilmiö ei myöskään olisi entuudestaan tuntematon piirre Suomen verojärjestelmässä.

Reserviläisliitto esittää, että ehdotettuja TVL 57 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 127 g §:n 1 momentin 2 kohtaa muutetaan siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten listalle lisätään lahjoitukset maanpuolustusta tukevaan tai edistävään tarkoitukseen.

57 §

2) vähintään 850 euron suuruisen rahalahjoituksen, joka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua, lasten asemaa tai maanpuolustusta tukevaan tai edistävään tarkoitukseen 57 a §:ssä tarkoitetulle Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle.

127 g §

2) 30 prosenttia vähintään 500 euron suuruisesta rahalahjoituksesta, joka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua, lasten

asemaa tai maanpuolustusta tukevaan tai edistävään tarkoitukseen 57 a §:ssä tarkoitettulle Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle.

2 Vähennyskelpoisten lahjoitusten saajien nimeämismenettely ja edellytys rahankeräysluvasta

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan lisättäväksi myös uusi TVL 57 a §, jossa säädettäisiin vähennyskelpoisten lahjoitusten saajien nimeämismenettelystä. TVL 57 a § 1 momentissa säädettäisiin edellytyksistä, jotka hakijan tulee täyttää, jotta Verohallinto voi hakemuksesta nimetä sen vähennyskelpoisten lahjoitusten saajaksi. Ehdotetun TVL 57 a § 1 momentin 2 kohdan mukaan hakijalla tulisi olla voimassa oleva rahankeräyslain mukainen yleishyödylliseen toimintaan myönnetty rahankeräyslupa.

RES esittää, että vaatimus yleishyödylliseen toimintaan myönnetystä rahankeräysluvasta tulisi poistaa. Vaihtoehtoisesti RES esittää, että TVL 57 a §:ään lisättäisiin erillinen 6 momentti, jonka nojalla tietyt maanpuolustusjärjestöt vapautettaisiin rahankeräyslupaa koskevasta vaatimuksesta.

Yleishyödylliseen toimintaan ei lähtökohtaisesti myönnetä rahankeräyslupaa, jos varojen käyttötarkoituksena on julkisyhteisöjen budjettivaroin rahoitettavat lakisääteiset tehtävät. Rahankeräyslupa voidaan evätä, vaikka keräyksen järjestäjä katsottaisiin verotuksessa yleishyödylliseksi yhteisöksi TVL 22 §:n mukaisesti. Helsingin hallinto-oikeus on 2.12.2024 antamissaan päätöksissä 7172/2024 ja 7173/2024 katsonut, että Ukrainan asevoimille kerättävä koulutus- ja materiaaliapu eivät olleet sellaista toimintaa, jota pidetään yksinomaan yleishyödyllisenä. Näin ollen Helsingin hallinto-oikeus pysytti ratkaisuisaan voimassa.

Poliisihallituksen päätökset olla myöntämättä rahankeräyslupia yleishyödylliseen toimintaan, kun kerättyjen varojen käyttötarkoitus oli osittain tukea Ukrainan asevoimia materiaali- ja koulutusavulla. Hallinto-oikeus katsoi molemmissa tapauksissa, että tällainen maanpuolustukseen liittyvä toiminta kuuluu valtion lakisääteisiin budjettivaroin rahoitettaviin tehtäviin, jolloin sitä ei voida pitää rahankeräyslain mukaisena yleishyödyllisenä toimintana.

Näin ollen yleishyödyllisen rahankeräysluvan saaminen moniin maanpuolustukseen liitännäisiin toimiin ei ole mahdollista, mikä rajaisi maanpuolustusjärjestöille tehtävät lahjoitukset lähtökohtaisesti lahjoitusvähennyksen ulkopuolelle.

Vaatimus yleishyödylliseen toimintaan myönnetystä rahankeräysluvasta on järjestöjen yhdenvertaisuuden ja lainsäädännön johdonmukaisuuden kannalta ongelmallinen. Reserviläisliitto katsoo, että lahjoitusvähennyksen epääminen lahjoituksilta järjestöille, joilla ei ole voimassa yleishyödylliseen toimintaan myönnettyä rahankeräyslupaa, kohtelee järjestöjä epätasa-arvoisesti,

sillä suurin osa lahjoituksista kanavoituisi tällöin luvan omaaville järjestöille. Lisäksi vaatimus rahankeräysluvasta kannustaisi yhdistyksiä järjestämään toimintansa siten, että suurin osa järjestöjen varainkeruusta kohdistuisi tarkoituksiin, joihin voidaan hankkia yleishyödyllinen rahankeräyslupa, eikä tarkoituksiin, jotka järjestö näkee toimintansa kannalta tärkeimmiksi.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan rahankeräysluvassa tulisi myös olla määrättyä vähintään yhdeksi varojen käyttötarkoitukseksi lahjoitusten vähennyskelpoisuuden edellytykseksi säädetty tarkoitus. Tällainen käytäntö saattaisi johtaa rahankeräyslupaprosessien monimutkaistumiseen ja pitkittymiseen, sillä järjestöt saattaisivat määritellä rahankeräyslupiansa varojen käyttötarkoitukset laaja-alaisemmin ja ympäripyöreämmin saadakseen lahjoituksensa mahdollisimman kattavasti lahjoitusvähennyksen piiriin. Järjestöjen tulisi rahankeräyslupaprosessissa laajemmin ennakoida mahdollisia tulevaisuuden käyttötarkoituksia keräämilleen varoille, jotta ne saisivat mahdollisimman suuren osan myös tulevaisuudessa saatavista lahjoituksista lahjoitusvähennyksen piiriin. Rahankeräyslupa on voimassa toistaiseksi, joten järjestöjen näkökulmasta olisi ehdotetussa mallissa yksinkertaisempaa ennakoida tulevaa toimintaa sen sijaan, että toiminnan laajentuessa järjestö hakisi uutta rahankeräyslupaa. Tällainen kehityskulku ei puolestaan olisi toivottavaa rahankeräyslain ja rahankeräyslupaprosessien näkökulmasta.

Liiton mielestä on myös epäjohdonmukaista, että tuloverolakiin tehdään muutoksia rahankeräyslaista tulevan yleishyödyllisyyskäsitteen näkökulmasta, kun yleishyödyllisyys ja yleishyödyllisen toiminnan käsitteet eroavat tuloverolaissa ja rahankeräyslaissa. Helsingin hallinto-oikeuden päätöksestä 7172/2024 ilmenee, että yhdistykselle ei myönnetty rahankeräyslupaa, koska rahankeräyksen käyttötarkoituksia ei pidetty yleishyödyllisinä, vaikka Verohallinto oli katsonut yhdistyksen olevan yleishyödyllinen yhteisö TVL 22 §:n nojalla.

Oikeusjärjestyksen systematiikan kannalta on ongelmallista, että rahankeräyslain mukainen yleishyödyllisyyskäsite tuodaan vero-oikeuden piiriin tuloverolain mukaisen lahjoitusvähennyksen edellytykseksi, vaikka tuloverolaissa on jo 22 §:ssä yleishyödyllisyyden määritelmä, jota tulkitaan rahankeräyslain yleishyödyllisyyskäsitteeseen nähden eriävästi. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa henkilö tekee lahjoituksen tuloverolain näkökulmasta yleishyödyllisen yhteisön käyttöön, mutta lahjoituksesta ei voi saada tuloverolain mukaista lahjoitusvähennystä, koska yleishyödyllisen toiminnan vaatimus ei täyty rahankeräyslain näkökulmasta. Edellä mainitut tilanteet taistelevat vero-oikeuden legaliteettiperiaatetta vastaan heikentäen verotuksen oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta. Epäjohdonmukaista on myös se, että lahjoitusvähennykseen oikeuttavien lahjoitusten saamiseksi tulee olla rahankeräyslupa, vaikka rahankeräyslaki ei edes sovellu kaikkiin lahjoituksiin. Näin ollen vaatimus yleishyödylliseen toimintaan myönnetystä rahankeräysluvasta tulisi poistaa myös lainsäädännön ja verotuksen johdonmukaisuuden sekä oikeusjärjestyksen systematiikan näkökulmasta.

Ehdotettu lainmuutos lisäisi myös järjestöjen hallinnollista taakkaa. Lainmuutoksen myötä järjestöjen vastuulle tulisivat sekä rahankeräyslupaprosessi Poliisihallituksen kanssa että lahjoituksista Verohallinnolle toimitettavat vuosi-ilmoitukset. RES pitää päällekkäisiä prosesseja viranomaisten kanssa epätarkoituksenmukaisina ja hallinnolliselta taakaltaan kohtuuttomina. Lakiesityksen tulisi pyrkiä hallinnollisen taakan keventämiseen sen lisäämisen sijasta.

Lahjoitusvähennykseen oikeuttavista lahjoituksista koituva hallinnollinen taakka asettaisi järjestöt myös epätasa-arvoiseen asemaan, sillä se vaatisi pienemmiltä järjestöiltä kokoonsa nähden enemmän resursseja kuin suuremmilta jo vakiintuneilta järjestöiltä. Lisäksi lakimuutos olisi omiaan lisäämään jo valmiiksi pitkiä rahankeräyslupaprosesseja. Näin ollen byrokratian purkamiseksi ja lahjoitusvähennyksiin liittyvien hallinnollisten vaatimusten yksinkertaistamiseksi olisi yhdenmukaista keskittää koko lahjoitusvähennyksiin liittyvä valvonta ja lupaprosessi Verohallinnolle. Poliisihallituksen myöntämän yleishyödylliseen toimintaan annetun rahankeräyslupan vaatimuksesta tulisi siis luopua.

Jos rahankeräyslupaa koskevasta vaatimuksesta ei kokonaisuudessaan luovuta, esittää Reserviläisliitto ry ehdotettuun TVL 57 a §:ään uutta 6 momenttia, jolla Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja sen jäsenyhdistykset vapautettaisiin rahankeräyslupaa koskevasta vaatimuksesta:

57 a §

1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua rahankeräyslupaa ei kuitenkaan edellytetä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 6 §:ssä tarkoitetulta Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tai sen jäsenyhdistyksiltä.

Edellä viitatus oikeuskäytännön johdosta maanpuolustusjärjestöille voisi olla lähes mahdotonta saada vähennyskelpoisia lahjoituksia, jos niiltä edellytettäisiin yleishyödylliseen tarkoitukseen myönnettyä rahankeräyslupaa.

”Maanpuolustusjärjestö” voisi kuitenkin käsitteenä olla vaikeasti määriteltävissä, mistä syystä vapautus rahankeräyslupaa koskevasta edellytyksestä ehdotetaan rajattavaksi Maanpuolustuskoulutusyhdistykseen ja sen jäsenyhdistyksiin. Maanpuolustuskoulutusyhdistys on julkisoikeudellinen yhdistys, joka järjestää vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta ja toimii jäsenyhdistystensä yhteistyöjärjestönä. Poikkeaminen rahankeräyslupaa koskevasta edellytyksestä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja sen jäsenyhdistysten kohdalla olisi perusteltua edellä esitetyt vapaaehtoiselle maanpuolustukselle asetetut tavoitteet huomioon ottaen.

Nenonen Minna
Reserviläisliitto ry